

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput III. Ordinatus est amor spei christianæ, operans propter
retributionem, quæ Deus est, tanquam ultimum finem. Quia amor este
mercenarius non est sed gratuitus & castus secundum doctrinam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

rex in cubiculum suum, ut ipsi adhaereat, ipso fruatur.

20 6°. Id totum confirmant Augustini & Salesii testimonia cap. sequenti proferenda. Confirmat & S. Thomas opusc. 61. cap. 3. dum ait, quod beatitudo creata, seu Dei fructio potest appeti ut finis quo quiescimus... in Deo, quodque inordinatus non est amor, quo quis sic diligit, non in quo quiescit, sed quo in Deo quiescit.

21 Si dicas amorem huiusmodi non esse amorem concupiscentiae, sed benevolentiae & caritatis, cum sit amor Dei propter se.

Respondeo 1°. esse amorem caritatis generaliter dictae, ob rationem proximè allatam; non caritatis specialiter dictae, prout distinguitur à spe. Ob ea quae dicemus cap. seq.

22 2°. Esse amorem concupiscentiae filialis & castae, sicque vocari à S. Francisco Salesio, aliisque gravibus Doctoribus, licet non sit amor concupiscentiae mercenariae, ut distinguitur à filiali, quomodo plures accipiunt amorem concupiscentiae, nominatim Bellarminus l. 8. de iustific. c. 9. cum ait: amorem concupiscentiae proprie dici, cum potissimum quis diligit alterum propter se, non propter illum. Nam si quis diligit amicum praecipue propter ipsum, etiamsi secundario mercedem operis ab illo expectet, non est amor concupiscentiae, sed amicitiae. Eodem modo concupiscentiae amorem accipere videtur Illustriss. D. Episcopus Castoriensis, cum ait loco citato: Neque etiam semper est amor concupiscentiae, dum homo hominem diligit, quia bona ab ipso accipit. Nam si quis diligit proximum, quia ab illo per instructiones, per exhortationes, aliaque subsidia ad Deum ducitur, ille profecto perinde benevolens & honorifico amore proximum prosequitur, quam is benevolens proximum amore prosequitur, qui eum diligit, ut eum docendo, & pro illo preces fundendo ad Deum adducat. Uterque enim propter Deum diligit. Neque etiam semper amor, quo proximo benefacimus, est amor christiana benevolentia: si quis enim illi benefaciat, ut ei in hoc mundo bene sit, nec de aeterna eius salute sataget, is proximum perverso amore concupiscentiae diligit. Econtra si quis à proximo eleemosynas accipere desideret, ut is ista beneficentia Deum promereatur, ille proximum benevolentissimo amore prosequitur. Verum nos concupiscentiae amorem tamen pressè non accipimus, pro amore utique mercenario. Neque omnes sic semper accipiunt; sed dum à variis variè accipitur, inter varias acceptiones, una est, quae accipitur pro concupiscentia sponsali, filiali & casta; sive pro amore honorante solum Deum, velut ultimum finem suum, ipsumque solum desiderante tanquam summum bonum suum, cuius solius possessione perfici, quietari, beatificarique possit. Quem amorem, licet sibi tanquam subjecto indigentiae, Deum desiderantem & concupiscentem (utpote super omnia bona creatam Deum honorantem) castum pronuntiat Augustinus serm. 19. de verbis

Apost. dicens: Amor castus in te esse debet, quo amore desideres videre, non caelum & terram, non campos liquidos maris, non speculaculo nugatoria, non fulgores, nitoresque gemmarum, sed desiderare videre Deum tuum, amare Deum tuum, &c.

CAPUT III.

Ordinatus est amor spei christiana, operans propter retributionem, qua Deus est, tanquam ultimum finem. Quia amor iste mercenarius non est, sed gratuitus & castus secundum doctrinam Sanctorum.

Spem Theologicam esse non posse sine omni dilectione Dei, adèd perspicua est doctrina Sanctorum, communisque Theologorum, ut non absque stupore viderim, in collectione propositionum per Belgium disseminatarum, doctrinam istam ad supremum Innocentii XII. tribunal fuisse delatam. Sed bene est quod eo in tribunali immunis manserit à censura; sicut & Alexandri VIII. censuram evasit ista propositio: Spes charitate destituta, virtutis Theologicae rationem amittit, tamen à Romanis Qualificatoribus una cum 31. die 7. Decembris 1690. ab ipso proscriptis, maturius examinata, eidemque Pontifici ad censuram proposita.

Interim ingeniosus Recentior disput. 2. de spe dub. 2. proposita quaestione, an liceat operari spe mercedis, sive (ut alii) an affectus spei, ut mercenarius & concupiscentia, distinctus ab actu caritatis (eo nomine intelligendo amorem) quo Deus propter se diligitur sit vitiosus & peccatum? Respondet: de fide est, spe mercedis seu vitae aeternae, sensu proposito licere operari.

Verum-enim-verò statum quaestionis vitiosus doctus bene proponit, neque hoc in puncto assequitur mentem Lovaniensium, quibus contradicit, perperamque (utpote contra doctrinam Sanctorum Augustini, Bernardi, Francisci Salesii, Hugonis à sancto Victore, &c.) supponit affectum spei Theologicae mercenarium esse, talisque concupiscentiae, ut per eum Deus non diligatur finaliter propter se, sed (quod inde sequitur) propter nos, velut amoris finem. Sic enim nos essemus finis ultimus qui, motivumque finale affectus spei. Quod si verum esset, affectus ille non esset affectus virtutis Theologicae, utpote pro fine, objectoque formali ultimo creaturam habens, non Deum.

Dicimus ergo affectum (quem vocant spei christiana, qui tamen ex dicendis de amore sperante, non spectat formaliter ad ipsam) intuitumque mercedis seu retributionis (quae Deus est) in sacris Litteris, signanter Psalm. 118. commemoratum his verbis: Inclina cor meum ad faciendas justificationes tuas in aeternum propter retributionem, esse affectum inclinantem ad faciendas justificationes Dei propter retributionem, seu mercedem quae

Deus est, adeoque propter Deum, velut summum bonum nostrum, finemque nostrum ultimum. Quem esse castum gratuitumque Dei amorem, Deum pro objecto materiali & formali habentem, nec hærentem in creatura, sed in solo Deo tanquam sine ultimo, Sancti docent.

17 Et merito docent: ut enim cap. 2. monstravimus, per affectum illum Deus non amatur ob aliquid extra ipsum, neque refertur ad aliud velut in finem qui, ne quidem ad nos, vel ad creatam voluptatem, seu commoditatem nostram; sed sistit in hoc quod ipsum possideamus tanquam ultimum finem, ad quem possidendum creati sumus.

18 Solus itaque Deus, ejusque bonitas, est ultimus noster finis in affectu spei, quem non cupimus nobis, tanquam fini, sed tanquam subiecto. Et ideo cupimus, quia finis noster est, in quo profecto affectu nihil non castum, nihil non ordinatum, nihil non relatum finaliter ad Deum reperitur.

19 Quod autem doctrina Sanctorum sit, amorem illum mercenarium non esse, sed gratuitum, patet in Augustino, qui serm. 19. de verb. Apost. sic ait: *Amor castus in te esse debet, quo amore desideres videre, non calum & terram, non campos liquidos maris, non speculaculo negatoria, non fulgores, nitoresque gemmarum, sed desideras videre Deum tuum, amare Deum tuum, quia dictum est: Charissimi filii Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus. Scimus autem, quia cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est. Ecce propter quam visionem fac bonum. Ecce propter quam noli facere malum. Si enim amas videre Deum tuum, si in hac peregrinatione illo amore suspires: ecce probat te Deus tuus, quasi dicat tibi: Ecce fac quod vis, imple cupiditates tuas, exiende nequitiam, dilata luxuriam, quidquid libuerit, licitum puta. Non hinc te punio, non te in gehennas mitto. Faciem meam tantum tibi nego. Si expavisti, amasti. Si ad hoc quod dictum est, faciem suam tibi negabit, contremuit cor tuum: in non videndo Deum tuum, magnam poenam putasti, gratis amasti. In Pl. 53. Laudetur voluntate, ametur charitate, gratuitum sit quod amatur & quod laudatur. Quid est gratuitum? ipse propter se, non propter aliud. In Psal. 72. Factum est cor castum, gratis jam amatur Deus, non ab illo petitur aliud premium. Quid ergo, nullum premium Dei? nullum præter ipsum: premium Dei ipse Deus est. Hoc amat, hoc diligit. Si aliud dilexerit, non erit castus amor. In Psal. 134. Hoc est gratis amare... sic amare... ut ipsum pro mercede desiderare non desinas, qui solus te satiat. Serm. 335. Edit. noviss. Paris. Hoc est Deum gratis amare, de Deo Deum sperare, de Deo prope-rare impleri, de ipso satiari. Et serm. 340. Quia gratis amamus, quia oves pascimus, mercedem quarimus... quomodo convenit, gratis amo ut pascam, & mercedem pasci, quia pas-*

co? nullo modo fieret hoc, nullo modo merces quæreretur ab eo qui gratis amatur, nisi merces esset ipse qui amatur.

Si gratis amat Deum, qui oves pascit propter mercedem, quæ Deus est: igitur Deum propter se amat. Per gratuitum quippe amorem, Dei propter se amorem intelligit Augustinus, ut declarat in Psal. 54. *Quid est gratuitum? ipse propter se, non propter aliud.*

Unde l. 5. contra Julian. c. 3. pro eodem accipit, operari propter Deum, & gratis amare Deum: *totum rectè sit, quando sit propter ipsum, id est, quando gratis amatur ipse.*

Augustino concinit Bernardus supra n. 18. & 19. ejusmodi amorem negans esse mercenarium, imò assumans esse amorem filii aspirantis ad paternam hereditatem, & amorem sponsæ Dei, penitus castificato corde nihil aliud à Deo querentis quam ipsum Deum... ut introducat eam rex in cubiculum suum, ut ipse adhareat, ipso fruatur.

Concinit & Hugo Victorinus l. 2. de Sacram. c. 8. ubi scribens contra opinionem putantium filiali, gratuitoque amoris Dei contrarium, amare Deum, ipsique servire propter mercedem, quas Deus est: *Dicunt hoc stulti quidam (inquit) & tam stulti, ut seipsos non intelligant: Diligimus Deum, & servimus illi, sed non querimus premium (ne mercenarii simus) etiam ipsum non quarimus. Dabit, si voluerit... Quomodo (inquiunt) mercenarius non sumus, si Deum propter hoc diligimus, ut premium ab ipso accipiamus? non est gratis hoc amare, neque amor iste filialis, sed mercenarii & servi, qui pretium quarit pro servitute sua. Qui hoc dicunt, virtutem dilectionis non intelligunt. Quid est eum diligere, nisi ipsum velle habere? non aliud ab ipso, sed ipsum: hoc est gratis. Si aliud quæreres ab ipso, gratis non amares. Nunc autem non aliud quæris pro eo quod amas, & tamen aliquid quærís & desideras, in eo ipso quod amas. Alioquin non amares, si non desiderares. Quia nimirum amor, ut Augustinus dicit l. 8. de Trinit. c. 10. est vita, seu vitalis motus, duo aliqua copulans, vel copulare appetens.*

Concinit denique (aliis omittis) S. Franciscus Salesius l. 2. de amore c. 17. his verbis. *Igitur amor iste, quem vocamus spem, est quidem amor concupiscentia, sed concupiscentia sanctæ & bene ordinata, per quam non trahimus Deum finaliter ad nos, neque ad nostram commodam, sed ei nos jungimus, ut finali nostra felicitati. Simul cum Deo per hunc amorem nos amamus, sed Deo nos non præferimus vel æquamus. Nostri ipsorum amor est mixtus amoris Dei, sed Dei supernatur. Propria nostra utilitas aliquem in eo tenet locum, sed Deus primum & principale. Quia scilicet utilitatem nostram non quarimus extra Deum, nec aliam nisi Deum, solo Deo contenti.*

Sic mercedem intuemur æternam, cum hoc ut imprimis glorificetur Deus, prout justos facere dicit Tridentinum sess. 6. cap. 11. dum

enim mercedem aliam non quaerimus nisi Deum, Deum amamus supra nos, & supra omnem creaturam, ipsum appetiando & glorificando tanquam solum bonum à quo quietari, beatificarique possimus.

CAPUT IV.

Contrariorum argumentorum imbecillitas ostenditur.

36 **E**X dictis capite praecedenti manifestum videtur doctrinam de spe ibi explicatam, & in libro de amore sperante fufius explicandam, profus cohære cum doctrina Ecclesiae per Alexandrum VIII. damnatis duas hæc propositiones, 13. *Quisquis etiam æterna mercedis intuitu, Deo famulatur, charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur.* 10. *Intentio quâ quis detestatur malum, & prosequitur bonum mere ut caelestem obtineat gloriam, non est recta nec Deo placens.* Hanc quippe intentionem esse rectam & castam absque alio accedente charitatis actu per quem referatur ad Deum, constat ex dictis. Non indiget ergo distincto charitatis actu, per quem in Deum referatur, tam enim fides & spes quàm charitas, seipsis referuntur in Deum, utpote virtutes Theologicae, Deum habentes pro immediato objecto. Etiam si ergo distincto charitatis actu caruerit, Deo famulans æternæ mercedis intuitu, vitio caret. Et quomodo non careret, cum affectus & intentio ipsius non hæreat in creatura, sed in Deo solo, nec sit affectus purè mercenarius, sed gratuitus, ut Sancti docent, nominatim Augustinus? Si gratuitus: igitur est amor Dei propter se, adeoque charitas latè & generaliter, licet non strictè & specialiter dicta. Charitatem namque priori modo acceptam Augustinus l. 3. de doctr. christ. c. 10. definit *motum animi ad fruendum Deo propter ipsum, & se & proximo propter Deum.* Libro etiam de morib. Eccles. c. 9. dicit, quod *charitas non potuit significari expressius, quàm quod dictum est, propter se.*

37 Ostendamus nunc imbecillitatem argumentorum quæ laudatus Recentior objicit contra assertam à nobis castissimam sanctissimamque Augustini aliorumque Sanctorum doctrinam.

Objicit ergo 1°. de fide est, spe mercedis, ut condistincta ab actu charitatis, licere operari.

Respondeo de fide esse quod liceat operari spe mercedis, ut condistincta ab actu charitatis specialiter dictæ, pro charitate propria justorum; non autem quod liceat operari spe mercedis, ut condistincta à charitate generatim accepta pro amore Dei propter se, sui que & proximi propter Deum: cum operari spe mercedis, quæ Deus est, sit operari propter Deum, juxta doctrinam Sanctorum.

38 Objicit 2°. Tridentinum sess. 6. can. 31. *Si quis dixerit justificatum peccare, dum intuitu*

in æterna mercedis bene operatur, anathema sit.

Respondeo Tridentinum non dicere: intuitu æternæ mercedis, ut nobis commoda, quasi liceat æternam mercedem, seu Deum finaliter referre ad creatam commoditatem nostram; sed simpliciter dicere: *intuitu æternæ mercedis*, id est, intuitu Dei, qui est æterna merces nostra, adeoque propter Deum, ad quod significandum capite II. dixerat, justum de quo agit, mercedem quidem æternam intuitu, sed cum hoc ut imprimis glorificetur Deus; non ergo sit intuitu divinæ gloriæ, in christiana spe incluso.

Instabis cum quibusdam Neotericis, vel Tridentinum eo loco ærem verberat, vel Calvinum Lutherumque ferit, qui non docuerunt justum peccare, dum æternæ mercedis intuitu operatur ex Dei propter se amore, sed absque illo. Siquidem Calvinus in lib. 1. Samuelis c. 22. Homil. 80. sic habet: *Si spe mercedis tantum, illius cultui & honori divino nos dedamus, ingratum illi futurum est, quidquid eo sine præsiterimus, & ab ipso rejicietur. Deus enim propter seipsum est diligendus, & sincero corde colendus. . . . Quamobrem merces quidem nobis proposita debet esse instar famuli, ad nos ad officium alacrius faciendum excitandos, sed non precipuus tamen scopus, ad quem nos oportet collimare.* In antidoto quoque Conc. Trid. ad sess. 6. can. 31. *Justificatus (inquit) non negligit, fateor, mercedem sibi propositam. . . . atamen hunc solum respectum non habebit. Nam. . . . Deus servile ejusmodi obsequium non repudiabit modo, sed procul etiam rejiciet.* Similia habet Lutherus in epist. ad Galatas c. 5.

Respondeo Authores instantiæ non tam impetere nos, quàm ipsismet Concilium Tridentinum, quasi ærem verberet, orthodoxæque doctrinæ adversantes confingat, dum sess. 6. c. 11. declarat *eos orthodoxæ doctrinæ adversari, qui statuunt in omnibus operibus justum peccare, si in illis, suam ipsorum socordiam excitando, & sese ad currendum in stadio cohortando, cum hoc ut imprimis glorificetur Deus, mercedem quoque intuentur æternam.* Itâ namque declaratione apertè supponit, aliquos hæreticos, seu orthodoxæ doctrinæ hostes esse qui hoc statuunt. Si enim nulli sunt, ærem verberat, imaginariosque sibi hostes confingit, Si aliqui: edisserant instantiæ Authores, quinam illi sint, nisi Lutherus, Calvinus, & similes.

Quamvis enim Calvinus in verbis objectis ex Homil. 80. solum improbare videatur intuitum mercedis æternæ, absque Dei propter se amore: notum est univèrsis Calvinum, Lutherum, & similes hæreticos diversis in locis diversa, & non raro sibi adversantia tradere, nec dubitare debemus, post allata Tridentini verba, ipsos aliquando docuisse, justum peccare, quoties operatur intuitu mercedis æternæ, etiam cum hoc ut imprimis glorificetur Deus; etiam si proinde amor mercedis propter nos conjun-

ctus